

N:o 5.

Af herr **Boman**, om nedsättning af minsta tillåtna försäljningskvantiteten vid utminuterung af brännvin.

Trots allt arbete för främjande af nykterhet är rusdrycksmissbruket i vårt land alltjämt ett fruktansvärdt ondt, hvars bekämpande måste vara en viktig samhällsangelägenhet. Utan att vilja ingå på frågan, om hvilken betydelse maltdryckerna ega som berusningsmedel, torde man kunna påstå, att brännvin ensamt eller i förening med andra drycker är det vanligaste berusningsmedlet.

Af allt det brännvin, som genom brännvinsbolagen i riket försäljes, afyttras genom utskänkning mindre än en fjerdedel, under det att återstoden eller mer än tre fjerdedelar utminuterar, hvarvid är att märka, att å de mindre platserna i riket utskänkningen procentvis är vida mindre och minuthandeln större, under det att i de större städerna utskänkningen har något större betydelse och minuthandeln något mindre; minuthandeln utgör dock öfverallt den större delen af totalförsäljningen. Oaktadt ingen anledning kan finnas att antaga, att icke det genom minuthandeln sålda brännvinet skulle ega minst lika stor betydelse som berusningsmedel som det hvilket utskänkes, har vår brännvinslagstiftning i fråga om minuthandel med brännvin sedan länge knappast undergått förändring, och sedan mer än 20 år finnes samma föreskrift, att vid minuthandel med brännvin är minsta tillåtna försäljningsbelopp en liter. Denna bestämmelses tillkomst grundades på lagstiftningens sträfvan att motarbeta dryckenskap genom att göra brännvinet mera svåråtkomligt. Men man torde knappast kunna säga, att vid nuvarande penningvärde priset på 1 liter brännvin

representerar ett så stort belopp, att sagda syftemål i nämnvärd grad kan ernås genom denna bestämmelse. Att det däremot måste vara för känslan i hög grad motbjudande att genom lagbestämmelse tvinga en person, som skulle åtnöjts med en mindre myckenhet, att köpa en hel liter brännvin, lär väl ej kunna bestridas. Jämnställt med alla de restriktioner, med hvilka utskänkningsbolagen å de flesta platser i riket omgärdat utskänkningsen, där det allmänt föreskrifves ett *maximum* af förtäring, i regel 8 å 10 cl. (2 supar), ter sig lagens föreskrift om ett *minimum* af en hel liter vid minuthandel föga konsekvent.

Det har redan uttalats, att det litervis inköpta brännvinet torde ha minst samma betydelse som berusningsmedel som det utskänkta, och sannolikheter talar för att det har än större sådan, fastän dess verkningar ej äro så lätta att följa, som det hvilket förtäres å krogarne. Kändt torde vara, att å veckans sista dagar, fredagar och särskildt lördagar, minuthandeln är långt större än å öfriga dagar i veckan. Detta brännvin, som på lördagen inköpes, kommer i regel till hemmet och är afsedt att förtäras på söndagen och kanske följande dagar. De fall, då innehafvaren af en hel liter, i känslan af att han äger en större myckenhet än han för tillfället kan förbruka, föranledes att bjuda, ja kanske truga, af varan på familjens öfriga medlemmar torde ingalunda vara sällsynta. Att mången gång gräl och slagsmål uppstå vid delningen eller förtäringen af en genom salning inköpt liter, derom torde polisprotokollen gifva ojäfviga bevis.

Funnes möjlighet att för hemföring köpa en mindre myckenhet, t. ex. en half liter, torde i många fall ett nu säkert förekommande rus utebli, liksom ock mycken s. k. salning förebyggas.

Ifall *minimum* för minuthandel med brännvin nedsattes till $\frac{1}{2}$ liter, är väl att antaga, att denna halfva liter komme att inköpas i en del fall där med nuvarande lagstiftning något köp af brännvin ej kommer till stånd, enär penningarne ej förslå, men troligt är, att en lagbestämmelse som medgäfvade minuthandel med $\frac{1}{2}$ liter likväl skulle leda till minskad konsumtion. För att det motsatta skulle inträffa erfordrades, att mer än det dubbla antalet halfva litrar skulle inköpas mot det antal hela litrar, som icke skulle köpas, då en lägre myckenhet vore möjlig att erhålla.

Villigt må erkännas, att alla sträfvanden att genom lagstiftning och restriktioner inom ramen af lagstiftningen främja nykterhet, icke äro annat än försök, och försök, hvilkas resultat äro ytterst svåra att bedöma genom den mängd olika faktorer som inverka på rusdrycksförbrukningen, men då sedan 1905 års brännvinsförordning tillämpas den privilegierade minuthandeln med brännvin försvunnit och minuthandeln nu handhafves af bolag,

bildade i syfte att handhafva rörelsen i nykterhetens intresse, borde någon fara ej finnas uti att medgifva ett lägre minuthandelsminimum. Skulle mot förmodan verkningarne på någon plats af en dylik bestämmelse visa sig ogynnsamma, funnes intet hinder för därvarande brännvinsbolag att återgå till det gamla; *rättigheten* i lag att hålla ett lägre minimum innebär ingen *skyldighet* att tillämpa detsamma.

Då Kungl. Maj:t till 1905 års Riksdag framlade förslag om ny brännvinslagstiftning, upptog detta förslag bestämmelse om $\frac{1}{2}$ liter som minsta försäljningsmängd vid minuthandel. Det särskilda utskott, som behandlade den kungliga propositionen, tillstyrkte enhälligt så när som på en reservant denna ändring, hvilken i Första Kammaren bifölls utan votering. I Andra Kammaren åter segrade reservationen med 94 röster mot 91. Efter förnyad behandling i särskilda utskottet kom från utskottet hemställan, att Första Kammaren skulle frånträda sitt beslut, hvilket äfven af kammaren bifölls.

Det var alltså under ganska ovanliga omständigheter, som vid 1905 års riksdag den nuvarande bestämmelsen bibehölls, och torde anledning finnas att nu ånyo taga frågan under pröfning. En särskild anledning härtill torde finnas däri, att representanter för landets brännvinsbolag vid möte i Stockholm under förra året uttalat sig för en sådan lagändring. På grund af det anförda hemställes,

att § 3 i gällande brännvinsförordning måtte så ändras, att vid utminuterung af brännvin minsta tillåtna försäljningsbelopp bestämmes till en half liter.

Stockholm den 22 januari 1909.

Gustaf Boman.
